

*Нікітіна-Дудікова Г. Ю.,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри криміналістики та судової медицини
Національної академії внутрішніх справ*

ОСОБА ЗЛОЧИНЦЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ У ЗЛОЧИНАХ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ ДІТЕЙ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню особи злочинця у злочинах проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей як елемента криміналістичної характеристики через дослідження його основних структурних елементів.

У статті зроблено висновок, що вивчення криміналістично значущих властивостей особи злочинця набувають особливого прикладного, практичного значення.

Констатовано, що з точки зору криміналістики становлять інтерес ті типові характерні особливості особи злочинця, знання яких сприяє встановленню суб'єкта, винного у вчиненні певного виду злочину, та визначено, що особу злочинця, який вчинив злочин проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей, ми розглядатимемо особу злочинця згідно з такою структурою: 1) соціально-демографічні ознаки; 2) психологічні властивості та моральні якості; 3) біологічні ознаки.

На підставі проведених досліджень зроблено висновок, що здебільшого це особа чоловічої статі, найчастіше повнолітня, віком від 25 до 45 років, рідше – неповнолітня, яка мають середню базову освіту, рідше – професійно-технічну освіту, здебільшого непрацююча, часто така, яка раніше притягалася до кримінальної відповідальності.

Щодо наступної групи ознак, притаманних особам, які вчинили злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей, встановлено, що моральність і психологія особи формують потреби, інтереси та мотивацію, що й породжують злочинну поведінку. На мотив вчинення злочину проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей може впливати наявність психічного відхилення у вигляді педофільї.

Розглянуто біологічні ознаки особи злочинця у вигляді органічного ураження мозку, психічних захворювань та алкоголізму; констатовано, що натеper цілісна теорія, що пояснює причини виникнення сексуальних відхилень та їх взаємозв'язок з учиненням статевих злочинів щодо дітей, ще не вироблена. Однак біологічний компонент особи злочинця, який вчиняє злочин проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей, пов'язаний з наявністю психічних та органічних захворювань, може виступати допоміжним криміналістичним механізмом звуження кола запідозрених осіб.

На підставі проведених досліджень запропоновано криміналістичний портрет особи, яка вчинила злочин проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей: здебільшого такими особами є повнолітні чоловіки, які часто мають психічне захворювання чи органічне ураження мозку, малоосвічені, працездатні, але не працюючі, нерідко мають судимість за вчинення кримінальних правопорушень.

Ключові слова: злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей, особа злочинця, структура особи злочинця, криміналістична характеристика.

Постановка проблеми. Особа злочинця є міждисциплінарним поняттям, ключовим елементом у розслідуванні будь-якого злочину.

Інформація про особу злочинця дозволяє визначити напрям і способи її пошуку, вибрати найоптимальніші методи розслідування злочинів, спрогнозувати поведінку особи в тій чи іншій ситуації, установити зв'язок між даними про особу злочинця, спосіб досягнення злочинного результату та обставини вчинення нею злочину, отримати дані про тих, хто найчастіше вчиняє злочини такого виду.

Дані про типові ознаки поведінки суб'єктів злочинів дозволяють слідчому чи оперативному працівникові виявити схильних до протиправної поведінки осіб, значно звужити коло підозрюваних, з'ясувати мету та мотив вчинення злочину, побудувати версії та спланувати тактичні операції, визначити лінію поведінки стосовно них.

Тому вивчення криміналістично значущих властивостей, які притаманні особі злочинця, під час розслідування та розкриття злочинів набувають особливого прикладного, практичного значення.

Враховуючи стрімке зростання кількості вчинюваних злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей, натеper гостро стоїть проблема дослідження особи злочинця у такому виді злочинів, виділення її характерних ознак та формування криміналістичного портрету.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розслідування злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей були предметом наукових досліджень у працях М. В. Корнієнка [1], А. Ю. Лісової [2], Є. С. Хижняка [3].

Особу злочинця досліджували у своїх роботах також М. В. Костенко [4], А. М. Полях [5], О. В. Курман [6], В. П. Головіна [7], В. В. Білоус [8] та інші.

Метою статті є дослідження структури особи злочинця як елемента криміналістичної характеристики злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей.

Виклад основного матеріалу дослідження. Особа злочинця – це поняття, що виражає сутність особи, яка вчинила злочин. У цьому зв'язку можна говорити про типові ознаки особи, схильної до вчинення тих або інших видів злочинів. Узагальнені дані про найбільш поширені мотиви злочину дозволяють визначати коло потреб злочинця, що штовхнули його на вчинення злочину, і тим самим встановлювати основні напрями розслідування [9, с. 278-279].

У характеристиці особи злочинця як елемента криміналістичної характеристики злочинів відображається комплекс

відомостей, у тому числі визначених у кримінально-правовій, кримінологічній, психологічній його характеристиках.

Криміналістично значущі особливості особи, яка вчинила злочин, є невід'ємним елементом криміналістичної характеристики певної групи злочинів. Криміналістика встановлює узагальнений портрет потенційного злочинця, а не персоналізований стосовно конкретної особи, і під час конструювання такого портрета обов'язково використовують емпіричні джерела інформації – матеріали кримінальних проваджень, за якими буде вирішено основне питання розслідування, дані офіційної статистики тощо [10, с. 247-248].

У наукових дослідженнях постійно робляться спроби дати вичерпний перелік криміналістично значущих властивостей і ознак особи злочинця. Теорія і практика показують, що не існує якого-небудь одного типу злочинців, і що в дійсності існує багато типів, які значно відрізняються один від іншого. Проте для криміналістичного вчення про особу злочинця важливе значення має визначення її структури та складових елементів.

З точки зору криміналістики становлять інтерес ті типові характерні особливості особи злочинця, знання яких сприяє встановленню суб'єкта, винного у вчиненні певного виду злочину. Вони дають можливість розкрити властивості особи уявного злочинця, що безпосередньо виразилися у конкретній події злочину [11, с. 13].

Виходячи з мети криміналістичного дослідження особи злочинця, який вчинив злочин проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей, а саме: виділення таких властивостей та ознак особи, які надалі допоможуть звузати коло підозрюваних під час розслідування такої категорії злочинів, ми розглядатимемо особу злочинця згідно з такою структурою: 1) соціально-демографічні ознаки; 2) психологічні властивості та моральні якості; 3) біологічні ознаки.

Соціально-демографічні ознаки властиві будь-якій особі. Ті, що мають криміналістичне значення у розслідуванні злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей, на наш погляд, виглядають таким чином: відомості про стать, вік, освіту, зайнятість та наявність попередньої судимості.

Слід констатувати, що статеві злочини здебільшого вчиняються чоловіками. Однак, на думку польських кримінологів Т. Коларчук, Ю. Кубяк, П. Вербицького, нині відбувається зміна стереотипів і такі явища, як зростання самосвідомості жінок і усунення суттєвих відмінностей в соціалізації статей відображаються і на участі жінок у сексуальній злочинності – відбувається їх вторгнення в такі види злочинів, які раніше були «зарезервовані» за чоловіками [12, с. 658].

Згідно з відомостями Єдиного звіту про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення [13], за 2020 рік обліковано 6 осіб жіночої статі, які вчинили злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості, з них 4 вчинили звалтування, 1 вчинила розбещення неповнолітніх, 1 – інші злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості. Водночас за минулі роки обліковується лише 2 кримінальних провадження за такою категорією справ, які вчинили жінки. Згідно з Єдиним звітом про осіб, які вчинили правопорушення у 2021 році, станом на жовтень 2021 року було обліковано 1 кримінальне провадження у злочинах проти статевої свободи та статевої недоторканості, вчинених жінкою.

Таким чином, статистичні відомості підтверджують той факт, що, незважаючи на зростаючу кількість кримінальних проваджень, які скоєні жінками, злочини проти статевої сво-

боди та статевої недоторканості дітей вчиняються здебільшого чоловіками.

Така ситуація, на думку Л. Г. Козлюк, пояснюється високим рівнем латентності та психологічним зв'язком жінки з дитиною, адже вона є матір'ю [14, с. 245]. З позиції С. С. Косенко, жінки у разі вчинення статевих злочинів можуть виконувати роль організаторів, підбурювачів та пособників [15, с. 28].

Досліджуючи питання віку осіб, які вчинили злочин проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей, то, на думку М. О. Ісаєва, можна говорити про їх «омолодження»: за його дослідженнями, у 15 % випадків такі злочини вчиняються неповнолітніми у віці 14–18 років [16, с. 287].

Про це так само свідчить і статистичні відомості, наведені у Єдиному звіті про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення у 2020 році [13]. У звітному періоді було обліковано 8 осіб віком до 14 років, які скоїли злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості. У віці від 14-15 років аналогічні злочини були вчинені 12 особами, у віці 16-17 років – 18 особами. Тоді як осіб, які вчинили аналогічні злочини у минулих роках у віці до 14 років, не обліковується жодного, у віці від 14-15 років – 4, у віці від 16-17 років – 5. Згідно з Єдиним звітом про осіб, які вчинили правопорушення у 2021 році, станом на жовтень 2021 року було обліковано 2 особи віком до 14 років, яким було вручено підозру у вчиненні злочину проти статевої свободи та статевої недоторканості, у віці 14-15 років – 5 осіб, у віці 16-17 років – 6 осіб.

Іншою соціально-демографічною ознакою особи, яка вчинила злочин проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей, є освіта. Превалює думка, що такий вид злочинів корелює з низькою культурою та проблемами інтелектуального розвитку [17, с. 658].

Згідно з відомостями Єдиного звіту про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення у 2020 році [13], з 389 осіб, які вчинили злочин проти статевої свободи та статевої недоторканості, 219 осіб мали базову середню освіту, 75 осіб мали професійно-технічну освіту, 23 особи – початкову середню освіту, 18 осіб – вищу освіту та 7 осіб були без освіти. Станом на жовтень 2021 року з 352 осіб, яким вручено підозру у вчиненні злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості, 161 особа мала базову середню освіту, 44 особи мали професійно-технічну освіту, 10 осіб – початкову середню освіту, 21 особа – вищу освіту та 5 осіб були без освіти.

Таким чином, можна стверджувати, що особи, які вчинили злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей, здебільшого не мають вищої освіти та характеризуються низькими інтелектуальними здібностями.

Аналіз трудової діяльності осіб, які вчинили злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості, свідчить, що здебільшого вказаний вид злочинів вчиняється особами працездатного віку, які, однак, не працюють та не навчаються. Так, згідно з відомостями Єдиного звіту про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення у 2020 році [13], серед 389 осіб, які вчинили злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості, 233 особи працездатного віку, але ніде не навчаються і не працюють, 20 осіб є безробітними, 30 осіб навчаються. Згідно з Єдиним звітом про осіб, які вчинили правопорушення у 2021 році, станом на жовтень 2021 року серед 352 осіб, яким вручено підозру у вчиненні статевих злочинів, 170 осіб працездатного віку, але ніде не навчаються і не працюють, 13 осіб є безробітними.

Щодо наявності попередньої судимості за вчинення злочину, то проведений нами аналіз матеріалів кримінальних проваджень свідчить про те, що у 20,1% випадків злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей вчинялися особами, які раніше притягалися до кримінальної відповідальності за вчинення кримінальних правопорушень.

Це також підтверджується відомостями, наведеними у Єдиному звіті про кримінальні правопорушення Офісу Генерального Прокурора за 2018 рік [13]: серед 817 кримінальних проваджень злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості були вчинені особами, які раніше вчиняли кримінальні правопорушення у 166 кримінальних провадженнях (20,3%), за 2019 рік – серед 747 облікованих кримінальних проваджень за вчинення злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості 135 були вчинені особами, які раніше вчиняли кримінальні правопорушення (18,07%), у 2020 році серед 740 кримінальних проваджень у 135 випадках злочини були скоєні особами, які раніше притягалися до кримінальної відповідальності (18,2%), станом на жовтень 2021 року обліковано 847 кримінальних проваджень за вчинення злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості, 80 були вчинені особами, які раніше вчиняли кримінальні правопорушення (9,4%).

Наведене свідчить про те, що кожний п'ятий злочин проти статевої свободи та статевої недоторканості вчиняється особами, які раніше скоювали злочин.

Підсумовуючи наведені статистичні дані щодо соціально-демографічних ознак осіб, які вчинили злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей, можна стверджувати, що здебільшого це особи чоловічої статі, найчастіше повнолітні, віком від 25 до 45 років, рідше – неповнолітні, які мають середню базову освіту, рідше – професійно-технічну освіту, як правило, не працюючі, часто такі, які раніше притягалися до кримінальної відповідальності.

Наступну групу ознак, притаманних особам, які вчинили злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей, становлять моральні та психологічні якості злочинця.

На думку А.Б. Сахарова, особа злочинця включає в себе певну систему моральних властивостей – поглядів і переконань, потреб та інтересів, життєвих цілей та очікувань, інтелектуальних, емоційних і вольових особливостей [18, с. 89].

Моральність і психологія особи формує потреби, інтереси та, нарешті, мотивацію, що й породжують злочинну поведінку [19, с. 104].

З криміналістичної точки зору з'ясування мотиву вчинення злочину проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей становить найбільшу складність у їх розслідуванні. У конкретному злочині нерідко є ціла група мотивів, заснованих на особистих потребах (від сексуального задоволення до помсти, ревнощів і т. д.). Спектр якостей особистості злочинця, який вчиняє статеві злочини проти дітей, різноманітний, і, як правило, саме деформована структура його особистості визначає мотив злочину і спосіб його вчинення. В одній категорії осіб мотив вчиненого ними діяння можна розглядати як прагнення самоствердитися в очах товаришів. Іншу категорію у вчиненні злочину меншою мірою цікавить сексуальний аспект, а більшою – самоповага.

Варто зауважити, що на мотив вчинення злочину проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей може впливати наявність психічного відхилення у вигляді педофілії.

Серед моральних якостей особи, яка вчиняє статеві злочини проти малолітніх, насамперед виокремлюють жорстокість, яка проявляється у тому, що особа задовольняє власні потреби не лише незважаючи на страждання жертви, а й часто тільки через це.

Отже, можна дійти висновку, що діапазон моральних та психологічних характеристик особи, яка вчиняє злочин проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей, є досить широким. Однак вибір дій у конкретній ситуації залежить від її внутрішньої мотивації, на яку можуть впливати такі фактори, як алкогольне сп'яніння, ситуаційна зумовленість, імпульсивність та наявність у особи психічного відхилення у вигляді педофілії.

Фізичні та біологічні властивості особи злочинця мають значення в слідчій ситуації, коли особа зникла з місця події. Однак не завжди можна визначити залежність між певними фізичними (наприклад, статуру) або біологічними (наприклад, голосом) властивостями та особою, яка вчиняє злочини зазначеної категорії.

Тим не менше, розслідуючи злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей, необхідно звернути увагу на біологічний компонент особи злочинця. Виділити явні фізичні ознаки злочинців, які вчиняють статевий злочин стосовно дитини, неможливо. Проте, базуючись на досягненнях сексології та психіатрії, можна визначити наявність психічних захворювань, які притаманні такій категорії злочинців та мають значення для розслідування такої категорії злочинів.

Результати наукового дослідження А. В. Іванова, засновані на вивченні висновків експертів психолого-психіатричних експертів, дозволило виявити, що здебільшого у сексуальних гвалтівників виявляються ознаки органічного ураження головного мозку складного генезу, залишкові явища ураження головного мозку з різними відхиленнями [20, с. 165].

У своїх дослідженнях З. Стратович виділяє такі причини сексуальної злочинності: стать (як правило, такі злочини вчиняються чоловіками), агресія (як біологічно, так і психічно та соціально зумовлена), алкоголізм, наркоманія та патологічний розвиток особистості (наявність психічних відхилень) [21, с. 154].

Провокуючий фактор стану алкогольного сп'яніння та наявності в особи, яка вчинила статевий злочин щодо дитини, захворювання на алкоголізм підтверджується також даними Єдиного звіту про кримінальні правопорушення Офісу Генерального прокурора, а саме: у 2018 році обліковано 817 злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості, з них 117 було вчинено у стані алкогольного сп'яніння; у 2019 році – 747 кримінальних проваджень, при цьому у стані алкогольного сп'яніння перебували 108 осіб, у 2020 році – 740 кримінальних проваджень, 117 з яких були вчинені у стані алкогольного сп'яніння; станом на жовтень 2021 року з 847 кримінальних проваджень 81 було вчинено особами у стані алкогольного сп'яніння [13]. Тобто, за даними офіційної статистики, 15,8% злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості вчиняються особами у стані алкогольного сп'яніння.

Щодо біологічних ознак особи злочинця у вигляді органічного ураження мозку та наявності психічних захворювань та алкоголізму можна констатувати, що натепер цілісна теорія, що пояснює причини виникнення сексуальних відхилень та їх взаємозв'язок зі скоєнням статевих злочинів щодо дітей, ще не вироблена. Так само як і наявність психічних захворювань у особи не може виступати як ознака, спрямована на її

подальшу ідентифікацію. Тим не менше біологічний компонент особи злочинця, який вчиняє злочин проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей, пов'язаний з наявністю психічних та органічних захворювань, може виступати допоміжним криміналістичним механізмом звуження кола запідозрених осіб.

Висновок. Проаналізувавши структуру особи злочинця, який вчиняє злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей, можна скласти його криміналістичний портрет. Так, здебільшого такими особами є повнолітні чоловіки, які часто мають психічне захворювання чи органічне ураження мозку, малоосвічені, працездатні, але не працюючі, нерідко маючи судимість за вчинення кримінальних правопорушень. Здебільшого таким особам притаманна фемінна модель поведінки, злочин ними вчиняється переважно для самоствердження у чоловічій ролі у поєднанні із сексуальними мотивами. Нерідко такі особи самі були жертвами статевого злочинів у дитинстві.

Література:

- Корнієнко М. В. Концептуальні основи протидії насильницьким злочинам щодо дітей : монографія. Одеса, 2019. 318 с.
- Лісова А. Ю. Основи методики розслідування зґвалтування : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2014. 20 с.
- Хижняк Є. С. Особливості розслідування статевого злочинів щодо малолітніх : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Одеса, 2013. 219 с.
- Костенко М. В. Криміналістична характеристика вбивств на замовлення : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2003. 20 с.
- Полях А. М. Криміналістична характеристика та основи розслідування контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2009. 20 с.
- Курман О. В. Методика розслідування шахрайства з фінансовими ресурсами : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2002. 20 с.
- Головіна В. П. Основи методики розслідування легалізації (відмивання) грошових коштів, здобутих злочинним шляхом, з використанням кредитно-банківської системи : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2004. 22 с.
- Білоус В. В. Проблеми методики розслідування фіктивного підприємництва : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2004. 20 с.
- Криміналістика : підручник / за ред. В. Ю. Шепітька. 4-те вид., переробл. і доповн. Харків : Право, 2008. 464 с.
- Варданян А. В. Суб'єкт преступления и личность преступника как междисциплинарные категории уголовно-правовых наук: вопросы соотношения и интеграции. *Криминологический журнал Байкальского государственного университета экономики и права*. 2016. № 2. Т. 10. С. 244–251. doi: 10.17150/1996-7756.2016.10(2).244-251.
- Лук'янчиков Б. Є. Вневедові методики розслідування злочинів як напрямок удосконалення криміналістичної методики : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2001. 194 с.
- Kolarczyk T., Kubiak J., Wierzbiicki P. *Przestepczosc kobiet, aspekty krymologiczne i penitencjarne*. Warszawa : Wydawnictwo Prawnicze, 1984.
- Єдиний звіт про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення. *Генеральна прокуратура України* : веб-сайт. URL: <https://old.gp.gov.ua/ua/statinfo.html> (дата звернення: 15.11.2021).
- Козлюк Л. Г. Соціально-демографічна характеристика злочинців, які вчинили статевий злочин щодо неповнолітнього. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 10. С. 245–248.
- Косенко С. С. Віктимологічна профілактика статевого злочинів щодо неповнолітніх : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2004. 213 с.
- Исаев Н. А. Сексуальные преступления как объект криминологии. СПб. : Юрид. центр Пресс, 2007. 486 с.
- Голина В. В. Криминологическая профилактика, предотвращение и пресечение преступлений : учебное пособие. Киев : УМК ВО при Минвузе УССР, 1989. 72 с.
- Сахаров А. Б. Проблема преступности в современных условиях / науч. ред. М. М. Бабаев. Ереван : Айастан, 1991. 278 с.
- Михайлов О. Є. Криминологія : навчальний посібник. Київ : Знання, 2012. 565 с.
- Иванов А. В. Расследование изнасилований малолетних : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Казань, 2004. 262 с.
- Старович З. Судебная сексология / пер. с польск. ; предисл. А. П. Громова. Москва : Юрид. лит., 1991. 33 с.

Nikitina-Dudikova H. The identity of the offender as an element of forensic characterization in crimes against sexual freedom and sexual integrity of children

Summary. The article is devoted to the study of the identity of the offender in crimes against sexual freedom and sexual integrity of children as an element of forensic characteristics through the study of its basic structural elements.

The article concludes that the study of criminologically significant properties of the offender's personality acquire special applied, practical significance.

It is stated that from the point of view of criminology the typical characteristic features of the criminal's personality are interesting, the knowledge of which helps to establish the subject guilty of a certain type of crime and it is determined that we will consider the criminal the offender in relation to the following structure: 1) socio-demographic characteristics; 2) psychological properties and moral qualities; 3) biological characteristics.

Based on the research, it was concluded that in most cases it is a male person, most often adults, aged 25 to 45 years, less often – minors with secondary basic education, less often – vocational education, in most cases not working, often those who have previously been prosecuted.

It is determined that the next group of features inherent in persons who have committed crimes against sexual freedom and sexual integrity of children are the moral and psychological qualities of the offender. Morality and psychology of the person form needs, interests and, finally, motivation, which give rise to criminal behavior. The motive for committing a crime against sexual freedom and sexual integrity of children may be influenced by the presence of a mental disorder in the form of pedophilia.

The biological characteristics of the offender in the form of organic brain damage and the presence of mental illness and alcoholism are considered and it is stated that currently a holistic theory explaining the causes of sexual deviations and their relationship with sexual crimes against children has not yet been developed. However, the biological component of the identity of the offender who commits a crime against the sexual freedom and sexual integrity of children associated with the presence of mental and organic diseases may serve as an auxiliary forensic mechanism to narrow the circle of suspects.

Based on the research, a forensic portrait of a person who has committed a crime against sexual freedom and sexual integrity of children is proposed: in most cases, such persons are adult men who often have mental illness or organic brain damage, uneducated, able to work but not working, often with criminal record for committing criminal offenses.

Key words: crimes against sexual freedom and sexual integrity of children; the identity of the offender; the personality structure of the offender; forensic characteristics.